

Skrywersbibliografieë, grootdatanetwerke en die posisie van skrywers soos NP van Wyk Louw in die literêre kanon

Author bibliographies, big-data networks and the position of writers such as NP van Wyk Louw in the literary canon

RONÉL JOHL

Emeritus professor

Universiteit van Johannesburg

Suid-Afrika

E-pos: csjohl@uj.ac.za

Ronél Johl

RONÉL JOHL is emeritus professor aan die Universiteit van Johannesburg. Sy het die graad DLitt aan die Randse Afrikaanse Universiteit verwerf met 'n proefskrif getitel "Literêre evaluering en die huidige stand van die Afrikaanse literêre kritiek: 'n ondersoek na aspekte van die literêre kritiek van die sestiger- en sewentigerjare", wat gepubliseer is as *Kritiek in krisis*. Sy was sedert 1988 in verskeie bestuursposte aan dié universiteit (sedert 2005 die Universiteit van Johannesburg) verbonde.

'n Groot aantal magister- en doktorsale studies oor vertaling, oorklanking, en tweedetaal- en letterkundeonderrig is onder haar leiding voltooi.

Deur die jare was sy ook by verskeie tydskrifte, spesiale uitgawes en publikasies as redakteur of mederedakteur betrokke.

Haar eie publikasies handel oor aspekte van en begrippe binne die literêre kritiek en teorie, kritiese denke en geletterdheid, taalopvattinge en mimesis (ikonisiteit).

RONÉL JOHL is emeritus professor at the University of Johannesburg. She completed a DLitt degree at the Rand Afrikaans University with a thesis on aspects of literary evaluation in Afrikaans literary criticism in SA during the politically volatile 1970s, which was published as *Kritiek in krisis* ("Criticism in Crisis"). From 1988 she was attached to the Rand Afrikaans University (later the University of Johannesburg) in various managerial capacities.

A large number of master's and doctoral studies in the fields of translation, dubbing, and second-language and literature teaching have been completed under her supervision.

She also acted as editor or co-editor for a number of journals, special issues and other publications throughout the years.

Her own publications focus on aspects of and concepts in literary theory and criticism, critical thinking and literacies, language theory and mimesis (iconicity).

Datums:

Ontvang: 2020-03-02

Goedgekeur: 2020-03-05

Gepubliseer: Junie 2020

ABSTRACT***Author bibliographies, big-data networks and the position of writers such as NP van Wyk Louw in the literary canon***

The Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns (“South African Academy of Arts and Science”) initiated a project to commemorate, through a series of publications in their honour, writers who have won the Hertzog Prize, considered the most prestigious Afrikaans literary prize. A dedicated bibliography of the writings of each author and responses to his or her oeuvre form an integral part of each publication. It is easy to see the potential value for the literary research community of a collected set of resources about important Afrikaans authors. A pivotal question, however, is whether printed author bibliographies can still be justified in an era of electronic databases and search engines, especially since those databases are constantly updated and expanded, while printed bibliographies are usually outdated the moment that they appear on the shelves. Moreover, if there is such justification, the question then becomes how to compile and structure the bibliographic references best to serve the needs of users.

This essay takes as its point of departure one of the bibliographies in the Hertzog Prize winner series, namely the one compiled for the publication Breyten Breytenbach: Woordenaar woordnar (“Breyten Breytenbach: Worder, word jester”) on the celebrated Afrikaans poet, essayist, dramatist and public figure Breyten Breytenbach. The editor of the publication, Francis Galloway, an authority on Breytenbach, and co-author Alwyn Roux compiled this bibliography. A survey of the bibliography consolidates its position as an example of a showcase bibliography, which, by means of variously structured categories and subcategories, serves to highlight the achievements and influence of the author at national and sometimes international level. From this starting point, the essay, along various lines, argues for the need and uses of specialised printed author bibliographies in the field of literary research and criticism.

Research in the field of critical study of literary canon formation informs the first line of argument. The essay proposes that well-constructed dedicated author bibliographies should be able to provide more information at a glance than just the classic differentiation between primary and secondary sources, between the creative and reflective output of the author and the academic responses to the oeuvre. With regard to the primary resources, author bibliographies, in addition to distinguishing genres of creative output, may include information about subsequent editions, translations, collections and anthologies, and about texts of reflective prose and poetics by the author. Secondary resources, in turn, may be refined to reflect categories for research publications and publications aimed at literary education. In the first subcategory belong books and monographs, literary histories that devote attention to the oeuvre, master’s and doctoral studies, essay reviews and articles in academic journals covering various aspects of the literary output, published conference proceedings and lecture series about the author’s output. In the second subcategory belong curricula, published study guides and general anthologies intended for students. Furthermore, it is possible in showcase type bibliographies to provide information about the public profile, general literary appeal and cultural influence of the author by likewise differentiating between primary and secondary sources. In this case, primary resources would categorise references to articles, essays, news reports, letters, public addresses and public performances of the creative output in addition to intertextual responses by authors in the field and other creatives, through adaptation, reworking, et cetera, of the author’s output. The second category would include references to media reviews as well as general media responses, reports, interviews, polemics and other mentions in the press and on the Internet.

From the foregoing, and from available literature on literary networking, follows the second line of argument, which proposes that well-constructed Afrikaans author bibliographies

may yield reliable clean data sets upon which literary researchers in the rapidly transforming digital humanities increasingly rely. At present, researchers in the field of necessity mostly still have to compile their own databases and data sets in order to chart complex relationships among specific stakeholders in the literary canon and to answer targeted questions about them. Literary critics working within the framework of literary networks (literary canons), for their part, increasingly require the statistics obtained from big-data analyses to substantiate their value claims about specific writers in the canon. However, the essay argues that, especially in the case of authors such as NP van Wyk Louw and others whose careers partially or fully predate the advent of connected electronic library systems and databases, non-specialised electronic databases are inadequate and of themselves do not exemplify usable data sets unless they have been cleaned up properly. Specifically, findings presented in the essay caution against accepting statistics yielded by mentions counters in general databases at face value, and indiscriminately using these to substantiate value claims. More generally, the findings presented caution against the use of limited data sets to draw generalised conclusions about the stature and position of authors in the literary canon. It is argued that comprehensive author bibliographies can obviate reliance on limited data sets.

The third line of argument presented in this essay initially follows the discourse that developed in the influential NP van Wyk Louw commemorative lecture series around the reappraisal of the stature and legacy of Van Wyk Louw in the years preceding and following the centenary, in 2006, of his birth. The main objective of this enquiry was to attain an understanding of the strategies that literary critics at the time employed when offering correctives to the sometimes harsh criticism levelled at the author since the 1990s. What has emerged from this enquiry is evidence of a developing sense among leading Afrikaans literary critics of the complexity of the dynamics of stature and position in the literary canon, the sheer number of factors involved in an appraisal, and the role of time scale.

In view of what has been said above, the argument presented here draws on two key matters that have emerged. They are, firstly, the understanding that the appraisal of stature requires a longitudinal view of the legacy of an author, measured along a complex array of achievements, and, secondly, acceptance of the idea of a stable core for an author's stature, which consists of the accumulated evidence about the academic involvement with his or her legacy over the long term. Such a stable core is an aspect of legacy that seems unaffected by the fluctuations of public appeal and influences, and may be established more readily from curated showcase author bibliographies.

In conclusion, based on this idea of a stable core with regard to stature, the essay presents a provisional glimpse of the stature and influence of some key authors in the Afrikaans literary canon from a longitudinal perspective on various types of academic response to their oeuvres and the mentions they have received in the public media. It ventures the view that, when taking into account a greater number of factors over a longer period, Van Wyk Louw, fifty years after his death, still occupies a central position in the Afrikaans literary canon - even in the face of still compromised data sets. However, properly constructed research with cleaned-up data sets would be required to verify the relative positions of important authors in the canon.

KEY CONCEPTS: (authors, position in the) literary canon; appraisal and reappraisal; ranking; stature; posture; intertextuality; networks and network analyses; search engines; information sources, citations and mentions; big data; author bibliographies; electronic databases; quantifiable information; data sets

TREFWOORDE: (skrywersposisie in die) literêre kanon; waardering en herwaardering; statuur; skrywersbeeld; rangordening; intertekstualiteit; netwerkkanalises; soekenjins; inligtingsbronne, vermeldings en verwysings; groot data; skrywersbibliografieë; elektroniese databasisse; kwantifiseerbare inligting; datastelle

OPSOMMING

Die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns het 'n projek van stapel laat loop om Hertzogprysweners te huldig en die opstel van 'n bibliografie van die werk van en oor die skrywers is 'n belangrike aspek van elke huldigingspublikasie. Die vraag is egter of gedrukte toegewyde skrywersbibliografieë nog nut het in 'n era van elektroniese databasisse, en indien wel hoe die samestelling van die bibliografie vir gebruikers die beste waarde kan ontsluit. Hierdie bydrae neem die bibliografie wat Francis Galloway en Alwyn Roux vir die huldigingspublikasie van die skrywer Breyten Breytenbach saamgestel het as aanknopning en probeer verskillende argumentslyne saamtrek ten einde 'n saak vir die waarde van gedrukte skrywersbibliografieë vir onder meer die kritiese navorsingsgemeenskap uit te maak: 'n argument, eerstens, vir die bruikbaarheid van 'n gedrukte bibliografie om met 'n oogopslag 'n oorsig te bied oor die kreatiewe uitset van 'n skrywer, die akademiese resepsie daarvan en kreatiewe respons daarop plus die ontvangs van die skrywerskap in die openbare sfeer; tweedens, vir die moontlikheid om inligting en verwysings op 'n diskriminatiewe wyse byeen te bring om skoon datastelle beskikbaar te stel vir navorsers binne die konteks van die sisteemnavorsing en grootdataverwerking wat toenemend die reël in die digitale geesteswetenskappe raak; en, derdens, vir die bruikbaarheid van die gestandaardiseerde inligting van skrywersbibliografieë binne die kritiese kanonstudies met die oog op die ondersteuning van waarde-aansprake rondom die statuur en invloed van skrywers en hulle posisie in die kanon, in hierdie geval spesifiek dié van NP van Wyk Louw, wie se posisie in die kanon rondom die eeuwending betwis geraak het.

Die skrywersbibliografieë van die groeiende reeks huldigingspublikasies vir Hertzogprysweners wat onder die beskerming van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns verskyn, maak 'n belangrike aspek van elke publikasie uit, waarvan die besondere waarde uiteindelik daarin geleë kan wees dat op hierdie wyse kumulatief 'n gids van toegewyde bronne vir die bestudering van die oeuvres van Hertzogpryswenersskrywers in die poësie, drama en prosa opgebou word. Die potensiële gesamentlike waarde van die bibliografieë kan derhalwe moeilik onderskat word en die vraag wat in die lig daarvan ontstaan, is hoe die bibliografieë in drukpublikasies ten beste aangepak kan word om die waarde daarvan maksimaal te ontsluit.

Francis Galloway en Alwyn Roux stel met hulle Breyten Breytenbach-bibliografie van 2019 vir die sesde huldiging in die reeks 'n standaard vir omvang en deeglikheid waarmee in toekomstige publikasies rekening gehou sal moet word, 'n omvang wat enersyds ingegee word deur die omvang van Breytenbach se oeuvre, die genres waarin hy werk, tale waarin hy skryf en die tale waarin sy werk vertaal is en andersyds deur die omvang van alles wat al oor sy lewe en oeuvre geskryf en deur hom en sy werk geïnspireer is. Galloway en Roux se Breytenbach-bibliografie beslaan 64 bladsye, met nagenoeg 1 600 items, wat breedweg in 3 kategorieë onderskei kan word: sy oorspronklike uitset, die akademiese resepsie daarvan en die ontvangs van hom en sy werk in die openbare sfeer.

Die betiteling van die bronnelys as ’n “Uitgesoekte bibliografie” dui op ’n gekeurde versameling bronne, maar verklap terselfdertyd ook die enkele groot probleem inherent aan dié soort toegewyde gedrukte gidse: hoe uitgebreid ook al, kan ’n gedrukte bibliografie nooit volledig wees nie. By die eerste verskyning is dit gewoonlik reeds onherroeplik verouderd sodat die betiteling daarvan as “uitgesoek” ook dien om die opstellers teen toekomstige kritiek te beskerm. Daar is goeie redes vir die onafwendbare onvolledigheid. Eerstens is dit veral in die geval van omvangryke korpusse moeilik om elke enkele verwysing op te spoor en te verifieer, selfs met behulp van gespesialiseerde elektroniese soekenjins en die internet, des te meer wanneer die inligtingsbronne oor die skrywer die internet in die geheel of gedeeltelik predateer en die elektroniese databasisse nog besig is om op te vang soos wat byvoorbeeld by NP van Wyk Louw die geval is. Tweedens word beduidende oeuvres nooit afgesluit nie, ook nie deur die dood van die skrywer nie en hou die korpus werk daarvoor aan met uitbrei verby die datum van die bibliografie. Derdens is seleksie ter sprake – die vraag wat opstellers van ’n gedrukte bibliografie as ’n reël vra, is: verdien elke vermelding van die onderwerp in die literatuur om bestendig te word in ’n gedrukte bibliografie?

In aansluiting by die derde punt hier bo raak die vraag voorts: volgens watter kriterium word besluit wat opgeneem en wat weggelaat word? Is die kriterium vir die opname van ’n akademiese bron in die bibliografie byvoorbeeld alleenlik die vermelding van die onderwerp (“Breyten Breytenbach”, “NP van Wyk Louw”) in die titel, opsomming of voorwoord en die trefwoorde? Dit sou immers die sterkste aanduiding wees van ’n fokus op die onderwerp. Of word vermeldings in die teksgedeeltes van bronne wat op ander sake fokus as voldoende aanvaar om die bron op te neem? In die geval van Van Wyk Louw verskyn daar byvoorbeeld in die vaktyskrifte wat op *African Journals* gelys word ten tye van hierdie skrywe altesaam 771 vermeldings van sy naam, maar hy is (aan die hand van sy oeuvre) in net sowat 40 artikels die direkte fokus. Hierby kom nog die verwysings na skrywers in die openbare media: van 1977 af tot Maart 2020 het SA Media byvoorbeeld reeds altesaam 2 700 vermeldings van Louw se naam in die media geregistreer, maar by nadere ondersoek blyk ’n substansiële aantal vermeldings nie ter sake nie of andersins problematies. Die gekompliseerde aard van media-vermeldings blyk verder ook uit die feit dat in Galloway en Roux se Breytenbach-bibliografie net sowat 240 geselekteerde algemene media-artikels en -berigte uit die onder andere sowat 1 900 vermeldings op SA Media opgeneem is.

In die geval van deursoekbare elektroniese bronnelyste of databasisse is die probleme wat die bogenoemde oplewer nie permanente en onoorkomelike tekortkominge nie. Soos nuwe en nuutgevonde bronne opgeneem en in databasisse beskikbaar raak, kan soekenjins hulle “raaksien” en indekseer en kan bronne wat nie beskikbaar was tydens vroeëre soektogte nie in latere soektogte wel opgetel word. Databasisse hoef ook nie te diskrimineer ten opsigte van die bronne wat gelys word nie. Die bepaling van die relevansie van elke inligtingsbron word deur verskillende gebruikers se behoeftes bepaal. Elektroniese databasisse het derhalwe die voordeel bo gedrukte bronnelyste dat hulle deurlopend opgedateer word en dat hulle nie-diskriminerend na “onbepaalde volledigheid” kan streef. Boonop kan elektroniese soekenjins gemaklik aan die hand van ’n verskeidenheid, en verskillende kombinasies van, primêre en sekondêre sleuteltermen deur die korpus inligting soek, byvoorbeeld: “Van Wyk Louw” (primêr) plus “nasionaalse” (sekondêr) plus “godsbegrip” (sekondêr) plus “lojale verset” (sekondêr).

Vanweë hierdie en ander redes wat verder aan bespreek word, wat meebring dat gedrukte bibliografieë in belangrike opsigte op die oog af nie, of nie gemaklik met elektroniese databasisse kan meeding nie, is die vraag watter voordeel ’n gedrukte bibliografie dan wel bo die elektroniese formaat kan hê en hoe so ’n voordeel die aanbieding en ordening van biblio-

grafiese inligting in gedrukte formaat beïnvloed? Die vraag word selfs meer pertinent indien in ag geneem word dat die inligting wat in kontemporêre gedrukte bibliografieë georden word in elk geval merendeels van elektroniese databasisse en die internet afkomstig is. Die antwoord op die vraag, meen ek, hang saam met wie in die toekoms die tipiese potensieële gebruikers van toegewyde skrywersbibliografieë sou wees en die vrae waarmee sulke bibliografieë primêr geraadpleeg sou word.

Uit 'n konvensionele hoek beskou, was daar tot dusver waarskynlik veral twee hoofbeweegredes vir die opstel van gedrukte skrywersbibliografieë: enersyds vir tradisionele literêre navorsingsdoeleindes, waar toegewyde bibliografieë tydbesparend kan wees en andersyds as vertoonkaste om die omvang van 'n skrywer se invloed en sy of haar plek in die literêre kanon visueel te demonstreer. Die twee doelwitte hoef nie uitsluitend te funksioneer nie (soos verder aan sal blyk); die hoofdoelwit bepaal egter gewoonlik die soort bronne wat geselekteer word en die manier van ordening daarvan in die bibliografie.

Vertoonkasbibliografieë is veral bruikbaar binne die breë opset van die sogenaamde kritiese kanonstudies waar die basiese bibliografiese onderskeid tussen primêre en sekondêre bronne onvoldoende is. Die neiging in vertoonkasbibliografieë is derhalwe om eerstens die kategorie van primêre bronne in verskillende genres te onderskei en uit te brei met kategorieë vir vertalings, verwerkings en bewerkings. Tweedens word die sekondêre bronne verder onderskei in boeke, opstelle en hoofstukke in boeke, ongepubliseerde doktorsale en magisterstudies, navorsingsartikels in vaktidskrifte, studiegids, resensie-artikels en resensies en ook aangevul met kategorieë vir onderhoude in die media, kommentare, polemieke en briewe.

Die bogenoemde is 'n gelykmakende ordeningstrategie wat bewyse van die skrywerslewe-in-die-openbare-oog-geleef plaas naas die kreatiewe uitset self én al die vlakke van response op of resepsie van die werk (met inbegrip van die efemere) en navorsing daaroor náas die meer tradisionele navorsing oor die uitset self. Dit is derhalwe kategorieë binne 'n ordeningstrategie wat bowenal teregkom in skrywersbibliografieë wat 'n beeld probeer gee van die reikwydte van 'n skrywer se invloed in die kulturele lewe van 'n groep met die oog in die eerste plek op *kulturele* navorsers en kritici binne kontekste waar statistiese databewerking toenemend voorop begin staan. Dit is ook 'n benadering wat neig om die bydraes van navorsers en ander kenners oor verskillende kategorieë te versprei, anders as in die geval van die meer simplistiese bibliografieë wat bronne slegs volgens die skepper en die navorser se van(ne) konsolideer. Terselfdertyd is dit egter ook 'n benadering tot die skrywersbibliografie wat dit moontlik maak om ander tipes vrae oor 'n skrywerskap te vra.

In Van Wyk Louw-studies het daar sedert die 1990s 'n merkbare klemverskuiwing begin intree van hoofsaaklik teks- of oeuvre-gerigte studies af na studies waarin teorie, resepsie of 'n bepaalde sosiokulturele projek vooropstaan.

Rondom die eeufesherdenkingsjaar van Louw in 2006 (en ook sedertdien) is enkele belangwekkende studies onderneem waarin statistiek (geïmpliseer of eksplisiet gestel) 'n minder of meer belangrike rol begin speel om Louw se status in die breë kontemporêre kanon te herwaardeer en navorsers en kritici se standpunte daaromheen te ondersteun. Drie sodanige studies is oorspronklik by die Universiteit van Johannesburg as NP van Wyk Louw-

gedenklesings gelewer: Helize van Vuuren (2006, gedrukte weergawe: 2006), Louise Viljoen (2007, gedrukte weergawe: 2008) en Heilna du Plooy (2013; gedrukte weergawe: 2014). Al drie hierdie lesings kan gelees word teen die agtergrond van voorafgaande NP van Wyk Louw-lesings sedert die eeuwending waarin vanuit verskillende hoeke soms fel krities teen Louw se nalatenskap standpunt ingeneem is.

Van Vuuren (2006:279) struktureer haar lesing eksplisiet as ’n “herwaardering” van Louw se posisie binne die Afrikaanse literêre kanon met ’n stelling wat vir latere herwaarderings van sy statuur die toon sou aangee:

Die statuur van ’n digter het te make met die nalewing van sy werk. Een van die duidelikste heenwysings na ’n groot statuur is aansluiting deur later digters by die vroeëre digter – of dit in die vorm van verwerping van tegniek en ideologie van die vroeëre digter is, of inversie van die vormgewing. Solank daar gesprekvoering of intertekstualiteit is, is daar blywende nawerking, wat dui op die lewenskragtigheid van die ouer oeuwe. Sitering, gesprekvoering, inversie – alle vorme van intertekstualiteit met die vroeër digter bly bevestiging van sy statuur, want dit is heenwysing en implisiet huldiging. (Van Vuuren 2006:280)

Uit die aanhaling blyk dit dat die statuur van ’n digter vir Van Vuuren bowenal deur die kreatiewe respons van ander digters op die oeuwe bepaal word, spesifiek in die vorm van digterlike gesprekvoering of intertekstualiteit. Haar eie taksering van Louw se statuur neem egter meerdere faktore in ag, insluitende interne evalueringskriteria soos ’n “wyd-geskakeerde, uiteenlopende en veelkantige korpus” en die “memorabele gekanoniseerde” verse daarin, die uiteenlopendheid van die teoretiese steierwerke met behulp waarvan hoogtepunte in die oeuwe benader is, asook die statuur van die kommentators wat hulle oor die oeuwe uitgelaat het, die voorgangers in die groot tradisie wie se denksfere in die oeuwe opgeroep en waarmee in belangrike gedigte in gesprek getree word, die tydgenootlike gekanoniseerde digters in wie se geselskap die digter hom met sy oeuwe bevind én van dié wat in hulle eie oeuvres met hom in gesprek tree.

Wat intertekstualiteit as sodanig betref, gaan dit in die herwaardering van Louw vir Van Vuuren, anders as vir die ander genoemde redevoerders, nie om inklusiwiteit in die beoordeling van statuur nie: sy noem byvoorbeeld nie ander voorbeelde van intertekstuele gesprekke met Louw nie en sy verwys in besonderhede slegs na die intertekstuele gesprekke van Antjie Krog en Breyten Breytenbach met Louw en na sy eie gesprek in “Groot ode” met TS Eliot se *The Waste Land*.

Dit lyk dus of die kanon vir Van Vuuren in die herwaardering van Louw as eksklusiewe en geslote sisteem funksioneer, meer in lyn met die puik oeuwe-gerigte taksering van Gerrit Olivier in sy NP van Wyk Louw-gedenklesing van 2006 (kyk Olivier 2008, vir die gedrukte weergawe). Sy verwys trouens deurgaans na Louw in die geselskap van spesifieke reeds gekanoniseerdes van hoë statuur (Opperman, Krog, Breytenbach), ook wanneer uitset en “memorabele gekanoniseerde verse” ter sprake is en ook wanneer diegene wat hulle oor Louw uitgelaat het ter sprake is (vgl. Van Vuuren 2006:279 en 290, voetnoot 1). Verder is daar in die lesing ook sprake van rangordening (sy plaas Louw byvoorbeeld ná of onder Breytenbach sedert die 1960s; vgl. Van Vuuren 2006:287).

Van belang vir die bespreking hier is die blyke van besef in Van Vuuren (2006:290) se benadering tot die herwaardering van Louw dat die skrywer se statuur in verhouding staan tot dié van ander skrywers wat saam ’n groep vorm in die literêre kanon – ’n statuur meetbaar op die een of ander manier met verwysing na uitset, getal uitstygende werke en die posisie van ander rolspelers binne bepaalde belangrike netwerkverbintnisse:

'n Verbasende feit is dat sy digterlike oeuve slegs ses digbundels bevat, geproduseer tussen 1935-1962 (teenoor D.J. Opperman se nege – 1945-1979, veertien van Breyten Breytenbach – 1964-1998, en tien van Antjie Krog – 1970-2006). Louw het minder geproduseer oor 'n korter periode as enige van die vier ander “groot digters” in Afrikaans. Breytenbach was die produktiefste (veral as al sy verspreide gedigte ook bygereken word – sy oeuve is volgens eie segge nou afgesluit weens politieke en persoonlike oortuiging), terwyl Krog se digterlike loopbaan, of aktiewe periode as digter, al die langste van al vier duur, met die vier dekades waaroor heen sy nou al aktief bly publiseer. Dié feite ter agtergrond van 'n trasering van Louw se statuur en profiel as digter.

'n Verdere insiggewende punt hier, hoewel dit nie eksplisiet gemaak word nie, is die besef dat statuur binne die kanon 'n longitudinale projek veronderstel, waaroor werklik betekenisvolle of “groot finale” uitsprake eers aan of na aan die einde, wanneer 'n loopbaan afgelope is, gemaak kan word.

Hierdie bespreking gaan nie in die eerste plek oor die Louw-kritiek en oor beoordelingskriteria as sodanig nie. Plus, die debat oor die praktiese waarde (die gebruik en bruikbaarheid) van kwantifiseerbare inligting ter ondersteuning van waardeuitsprake oor die statuur van spesifieke skrywers moet nog gevoer word (met erkenning aan die toenemend bruikbare statistiese bydraes wat wiskundige IT-spesialiste, soos byvoorbeeld Burgert Senekal, lewer; met die oog op agtergrond vir hierdie bydrae is veral Senekal 2016 nuttig). My doel is ietwat meer beskeie, naamlik om aan die hand van die praktiese werk van enkele kritici rondom die waardering en herwaardering van Louw se statuur in die kanon te probeer vasstel hoe gedrukte toegewyde skrywersbibliografieë intelligent-georganiseerde inligting aan navorsers en kritici beskikbaar kan stel vir verdere interpretasie en verbandlegging, met as een van die uitgangspunte dat die posisie van skrywers in die kanon en hulle rangordening daarbinne 'n *komplekse netwerk* veronderstel.

Wanneer Louise Viljoen (2008) 'n jaar ná Van Vuuren in haar NP van Wyk Louw-gedenklesing die kwessie van statuur en die herwaardering van Louw se posisie in die kanon opneem aan die hand van digterlike gesprekke oor die jare met hom, gooi sy die intertekstuele net wyd en sluit met verwysing na meer as eenhonderd geïdentifiseerde gedigte (en ander tekste), benewens die “belangrikste digters” in Afrikaans (Breytenbach, Cussons, Stockenström en Krog), boonop 'n hele spektrum van ander digters, pop-skrywers (Koos Kombuis), rock- en ander sangers (Fokofpolisiekar, Jan Blohm) in. In die proses verwyd sy ook Van Vuuren se gebruik van die begrip *intertekstualiteit* aan die hand van HP van Coller se werk oor kanonisering (met spesifieke verwysing na Van Coller 2004). Die Engelse opsomming van die gepubliseerde weergawe van Viljoen (2008:267) se lesing bied 'n blik op die reikwydte van haar kriterium van intertekstualiteit as 'n aanduiding van statuur:

The article makes use of a specific definition of intertextuality, but also adapts Lefevere's concept of re-writing (which normally refers to translation, the editing of texts and the production of anthologies, literary histories, reference works on literature, interpretative studies and literary criticism) to refer to poets' rewriting of the texts by a predecessor like Louw as a form of literary criticism. The reason for this is the somewhat provocative view proposed by Louw himself that a poet carries out a form of literary criticism in producing his own work.

Die kriterium van statuur wat Viljoen voorstaan is derhalwe dié van intertekstualiteit as ’n vorm van herskrywing (dalk ook voorts krywing – wat Van Vuuren, in ’n enger opvatting van die term, as die “nalewing” van die werk van ’n skrywer beskryf). Viljoen se formulering van die kriterium self bied ’n kortbegrip van die “bewyse” van gekanoniseerde statuur wat vertoonkasgeoriënteerde skrywersbibliografieë met behulp van ordeningspraktyke op die voorgrond sou kon stel:

Die belangrikheid van ’n skrywer binne ’n bepaalde literêre veld kan afgelees word uit ’n diachroniese beeld wat bepaal word deur sy of haar verteenwoordiging in literatuurgeskiedenis en ’n sinchroniese beeld wat afgelei kan word uit die distribusie van ’n skrywer se werk, die aktuele bestaan daarvan in akademiese onderrig, navorsing, publikasies, akademiese byeenkomste, die media en algemene publikasies sowel as die produktiewe bestaan daarvan in onderhoude en manifeste, poëtikale uitsprake, vertalings, verwerkings, intertekstualiteit en sitering.

Vir die doeleindes van haar lesing fokus Viljoen veral op wat sy as die produktiewe aspek van Louw se sinchrone beeld in die kanon tipeer (kyk hier bo), dit wil sê die kreatiewe response van digters en sangers op Louw langs die weg van intertekstualiteit en sitering – weliswaar selektief, want die klassieke toonsettings en ander intertekstuele verwerkings van Louw se gedigte word onder meer nie onder die loep geneem nie, maar selfs binne dié enger omskrewe konteks gaan dit om die hoeveelheid vorme (en die uiteenlopendheid daarvan) wat die digterlike gesprekke met die voorganger kan aanneem: meer as ’n honderd gedigte in die vorm van “kritiese herskrywings, siterings, parodieë, prikkels, huldigings, takserings, kommentare en versbiografieë”. Met verwysing na Van Coller (2004) se werk betrek sy verder ook die sogenaamde diachroniese dimensie van ’n skrywersbeeld, in die vorm van die getal vermeldings van die skrywer se naam in verskillende literatuurgeskiedenis.¹

Wat uit die hantering van die kriterium van intertekstualiteit as herskrywing na vore kom, is ’n besef dat al die genoemde aspekte van intertekstualiteit op die een of ander manier verreken moet word om tot ’n betekenisvolle gevolgtrekking oor Louw se statuur te kom. Viljoen bied in die aanloop tot haar lesing ’n saamgestelde beeld (’n “inskatting”, volgens haar) van sy statuur na aanleiding van die onderskeid hier bo deur enumerering van elf aspekte (wat sy “kriteria” noem):

Geoordeel aan hierdie kriteria lyk dit asof Louw nog steeds een van die sterkste figure in die kanon van die Afrikaanse letterkunde is. Hy word besonder hoog ingeskat in Afrikaanse literatuurgeskiedenis geskryf deur enkel-outeurs soos Antonissen (1964), Dekker (1966) en Kannemeyer (1978, 1983 en 2004), ook in die verskillende uitgawes van *Perspektief en profiel*. Dit is slegs in die mees onlangse uitgawe van laasgenoemde wat hy uit die top-posisie skuif wat betref die aantal vermeldings en in die derde plek is na Opperman en Brink (Van Coller 2004:12-13).² Kyk ’n mens na die sinchroniese beeld van Louw

¹ Oor die houdbaarheid van die geformuleerde teoretiese onderskeid tussen die diachroniese en sinchroniese dimensies van ’n skrywersfiguur se beeld soos deur Van Coller en sy Nederlandse modelle geformuleer, kan geredeneer word. Daar kan myns insiens ’n saak voor uitgemaak word dat *elkeen* van die genoemde aspekte hier bo beide ’n diachroniese (’n aspektuele beeld wat met verloop van tyd verander en fluktureer) én sinchroniese dimensie (’n beeld oor verskeie aspekte heen op ’n bepaalde tydstip) behels.

² Die rangordening van skrywerskappe, en die spesifieke skrywers in hierdie geval, in terme van vermeldings in literatuurgeskiedenis kom weer verder aan in die artikel ter sprake.

blyk sy sterk posisie as digter in die veld van die Afrikaanse letterkunde uit die feit dat sy *Versamelde gedigte* so onlangs as 2002 herdruk is en dat daar nog steeds edisies van sy werk gepubliseer word, soos byvoorbeeld die briefwisseling met sy broer WEG Louw in *Ek ken jou goed genoeg* van 2004. Daar kan ook gewys word op die groot aantal studies (proefskrifte, tesisse, artikels, besprekings) wat reeds aan sy werk gewy is, die vertaling van sy werk (vergelyk Louw 1975), sy belangrikheid in die didaktiese kanons van skool- en universiteitsonderrig,³ die ruim verteenwoordiging van sy werk in belangrike bloemlesings, die voortgesette verering van sy werk met die NP van Wyk Louw-gedenklesing, die verskyning van Steyn (1998) se biografie oor sy lewe, ’n bepaalde prominensie in die media (soos wat geblyk het uit die kontroversie rondom die publikasie van die briefwisseling tussen die Louw-broers in 2004) en die verwerking van sy werk in ander kunsvorme soos musiek, teater en ballet. (Viljoen 2008:269)

Met verwysing na die gebruik van skrywersbibliografieë in die ondersteuning van aansprake oor die statuur van ’n skrywer, mag dit help om daarop te wys dat Viljoen se inskatting hier bo verskeie kwessies aan die orde stel wat die beskikbaarheid van akkurate geakkumuleerde inligting oor enersyds Louw se uitset (noem dit kategorie een) en andersyds die resepsie en voortsetting van die oeuvre oor die lang duur (kategorie twee) veronderstel. Die eerste kategorie van inligting behels, benewens die basiese inligting oor ’n skrywer se oeuvre (kreatiewe en ander uitsette), ook inligting oor die herdrukke, vertalings en bloemlesings van sy of haar werk, asook (die problematiese kategorie) literêre biografieë.⁴ In die tweede kategorie hoort navorsingstudies (proefskrifte, verhandelings en skripsies, artikels, boekbesprekings of resensies en artikel-resensies, die neerslag van kongresreferate, lesingreekse, toegewyde tema-uitgawes van vaktydskrifte, en so meer), didaktiese kursusinhoude of -leerplanne (insluitende studiegidse), kreatiewe reaksies, gesprekke of voortskrywings (onder andere be- en verwerkings in ander kreatiewe genres of “kunsvorme”) en reaksies in die openbare media (onderhoude, berigte en artikels in koerante en algemene tydskrifte e.a., in ooreenstemming met Galloway en Roux se onderskeiding; vgl. Galloway 2019:389 e.v.). Viljoen se taksering van Louw aan die hand van die kategorieë wat sy geïdentifiseer het bied derhalwe ’n saamgestelde beeld van sy statuur.

Vir ’n geïntegreerde beeld of geweegde sintese (hoe voorlopig ook al) is grootdataverwerking egter nodig en daarvoor moet al die aspekte van die skrywerskap wat in die vorige paragraaf genoem is in ’n netwerkkonteks byeengebring kan word om ’n beeld te vorm van die onderlinge verhoudings. Reeds in 2014 haal Senekal (2014:600) Boccaletti (2006:177) aan met verwysing na die opkoms (toe veral) in die natuurwetenskappe van ’n belangstelling in komplekse netwerke:

The last decade has witnessed the birth of a new movement of interest and research in the study of complex networks, i.e. networks whose structure is irregular, complex and dynamically evolving in time, ... with a renewed attention to the properties of networks of dynamical units. This flurry of activity ... has been certainly induced by the increased computing powers and by the possibility to study the properties of a plenty of large databases of real networks.

³ Ook die rol van skool- en universiteitskurrikula in die vestiging en instandhouding van ’n skrywerskap in die literêr-kulturele kanon kry verder aan weer aandag.

⁴ Galloway en Roux (in Galloway 2019:352 e.v.) sluit in hierdie kategorie verder ook openbare redes en onversamelde “(a)rtikels, essays, berigte, briewe en ander tekste” in.

Senekal (2017:170) verduidelik die bruikbaarheid van 'n netwerkbenadering tot die literêre sisteem (of kanon) soos volg:

Vanuit 'n sisteemteoretiese oogpunt beskou, funksioneer tekste nie in isolasie nie, maar staan hulle posisies in verskillende verhoudings met mekaar s'n binne die literêre sisteem, sowel as met rolspelers soos kritici, letterkundiges en uitgewerye s'n. Literêre werke het hul status te danke ... "ook en vooral aan andere actoren die gericht zijn op symbolische (critici, docenten, tijdschrippedacteurs, jury's) of materiële produksie (uitgewers, boekhandelsketens, boekenclubs)". (Van Rees en Dorleijn 2006:18.)

En verder aan:

Sisteme kan as netwerke gemodelleer word...

Voortgaande van die standpunt dat literatuur 'n sisteem is en sisteme as kwantitatief- of grafies-voorstelbare netwerke gemodelleer kan word, wys Senekal (2017:170) verder daarop dat "soos kwantitatiewe metodes oor die potensiaal beskik om die navorser op 'n nuwe wyse na die letterkunde te laat kyk (Jockers 2013; Moretti 2013), beskik die netwerkteorie oor die potensiaal om die literêre sisteem op nuwe wyses onder die loep te laat kom".

Soos Senekal (2014:603) egter ook aantoon, lê die omvattende datastelle wat dié soort komplekse studies vereis merendeels nie voor die hand gereed in aanlyn databasisse nie. Dit bring onder meer mee dat waar dit byvoorbeeld oor 'n skrywer soos Louw se nalatenskap en posisie in die kanon gaan, die navorser die data self moet versamel, sif en struktureer met die oog op verdere interpretasie, 'n taak wat 'n toegewyde skrywersbibliografie sou kan help vergemaklik.

In die geval van 'n toenemend gekontesteerde statuus⁵ is die taksering van nalatenskap gekompliseerd. Vroeër is verwys na die kritiek wat Louw in 'n reeks NP van Wyk Louw-gedenklesings sedert 2000 te beurt geval het (spesifiek in die lesings van Giliomee, Renders wat Louw se totale dramatiese uitset afgeskryf het, Brink, Krog en Sanders; opgeneem in Burger 2006), wat vermoedelik minstens ten dele deur Gerrit Olivier (1992) se gepubliseerde proefskrif, *N.P. van Wyk Louw: literatuur, filosofie en politiek* voorberei is, hoewel hy nie die eerste was om krities te staan jeens bepaalde aspekte van Louw se beskouings nie. JC Steyn (in hierdie uitgawe) beskryf Louw trouens as literêr en politiek dikwels 'n omstrede figuur oor die tydspan van sy loopbaan.

Dit wil voorkom of Louw se reputasie en statuus egter spesifiek in die tydperk 1992–2006 deur 'n sameloop van omstandighede geknou is, ondanks byvoorbeeld Steyn se hoogaangeskrewe 1998-biografie, *N.P. van Wyk Louw – 'n Lewensverhaal* en JC Kannemeyer (2004) se publikasie van die vroeë korrespondensie tussen Louw en sy broer WEG Louw, *Ek ken jou goed genoeg – Die briedewisseling tussen N.P. van Wyk Louw en W.E.G. Louw 1936–1939*, waarna Viljoen ook verwys, en dalk onbedoeld juis vanweë dinge in die publikasies en optredes daarrondom, byvoorbeeld pogings van die kant van Louw se eie familie om laasgenoemde publikasie te keer. Afgesien van die kritiese uitsprake, soms dwarsklappe en enkele hooghartige afwysings soos in van die Van Wyk Louw-lesings hier bo, blyk die kompromittering van sy

⁵ Een van die meer resente voorbeelde van 'n afwysing van Louw blyk uit Tertius Kapp se NP Van Wyk Louw-gedenklesing van 2015.

invloed op die oog af ook in die terugsak in terme van vermeldings in die uitgawe van 1998-1999 van die literatuurgeskiedenis *Perspektief en profiel* om die derde plek, ná Opperman en Brink, te beklee, waarna Viljoen (hier bo) verwys. Voeg hierby die waarneming dat in die derde deel van *Perspektief en profiel* (2006) Louw nie een keer vermeld word nie. Voorts verskyn daar in Viljoen en Ronel Foster se 1997-bloemlesing *Poskaarte: beelde van Afrikaanse poësie sedert 1960*, wat as 'n opvolg en aanvulling van Opperman en Brink se *Groot verseboek aangebied word* en wat Van Coller as toetssteen vir sy keuse van digters vir *Perspektief en profiel* aanlê, ook geen gedigte van Louw nie – vanweë kopiereg-probleme of die weiering deur Louw se weduwee om gedigte uit die hooggeprese *Tristia* (1962) te laat opneem, volgens resensente van die bloemlesing (AP Grové, Marius Crous, Joan Hambidge). Dit is in hierdie stadium nog 'n vraag in watter mate Louw sedert die 1990s steeds in poësieleerplanne figureer, gesien onder meer die feit dat bloemlesings soos *Poskaarte* merendeels op die voorskryfmark gerig is, maar ook in die lig van die geskiedenis van Afrikaans as medium van onderrig en die lotgevalle van departemente Afrikaans by universiteite en onderwys- en opleidingskolleges sedert die 1980s - 'n geskiedenis wat nog geskryf moet word.

Dit is duidelik dat Louw se nalatenskap vir meerdere literatore gekompliseerd geraak het. Hoe gekompliseerd, blyk onder meer uit die kontras met die voorafgaande van enkele takserings rondom die eeufeesjaar deur Gerrit Olivier, Van Vuuren en Viljoen en later ook Heilna du Plooy (oor wie se standpunte verder aan meer), almal gerekende literatore, wat in die Van Wyk Louw-lesings doelbewuste pogings aanwend om tot 'n verantwoordbare en genuanseerde beeld van sy skrywerskap te kom:

Olivier (lesing in 2006, gepubliseer 2008:46):

Hoe enorm en blywend N.P. van Wyk Louw se bydrae tot die Afrikaanse geesteslewe in sy kritiese prosa ook mag wees, is dit bowenal sy digkuns wat van hom 'n groot figuur maak. *Tristia*, sy laaste, mees komplekse en grootste bundel uit 1962, is 'n werk so onuitputlik in omvang en diepte dat die laaste woord daarvoor nooit gesprek sal word nie.

Van Vuuren (2006:287), wat Louw op die rangleer van die kanon net onder Breytenbach plaas:

N.P. van Wyk Louw kan op dieselfde wyse (as T.S. Eliot – RJ) as die “heersende vors” van die Afrikaanse letterkunde en verteenwoordiger van die eerste helfte van die twintigste eeu gesien word. Tot en met die negentien sestigs, met sy laaste sterk modernistiese bundel, het hierdie vroeëre Dertiger as kulturele en politieke denker, en as kreatiewe skrywer, die toon aangegee. Maar kort daarna, met die publikasie van *Die ysterkoei moet sweet* (1964) het Breytenbach die kroonprins geword, as verteenwoordiger ook van 'n geheel andersoortige ideologie, dié van kreatiewe anargisme.

En Viljoen (2008:269, hier bo), wat ná oorweging van die getuienis reken dat dit voorkom of “Louw nog steeds een van die sterkste figure in die kanon van die Afrikaanse letterkunde is”.

Die vraag uit die voorafgaande is hoe die verskillende en by tye teenstrydige aspekte van 'n skrywerskap teen mekaar opgeweeg kan word. Uit die uitsprake hier bo wil dit lyk of daar wel tog konsensus bestaan dat die kanon oor 'n betreklik stabiele kern beskik wat opgemaak word deur die duursame elemente in die oeuvres van skrywers ('n skrywer se nalatenskap) en onder andere in stand gehou word deur 'n netwerk van uitsprake en optredes deur gerekende kritici langs 'n lang lyn studies oor die bepaalde oeuvres. Die vraag is met ander woorde na die “voorstelbaarheid” van daardie blywende aspek van statuur wat negatiewe kritiek en selfs periodieke ignorering in hoë mate kan weerstaan.

Die Van Wyk Louw-gedenklesing in 2013 deur Heilna du Plooy kan gelees word as 'n verdere poging om die idee van 'n onstabiele kanon teen te werk deur die bestaan te bevestig van 'n weerstandige kern waaromheen ander faktore kan fluktureer: haar Van Wyk Louw-studie is naamlik 'n ondersoek na

die poëtiese nalatenskap van N.P. Van Wyk Louw en die oorlewingsvermoë, dit wil sê die duursaamheid, van die poësie ... na aanleiding van resensies en studies oor Louw se werk wat berus op die interpretasie en intellektuele verstaan of begrip van die tekste. ... Die draad wat die argument saambind, is die konsep van tyd, spesifiek die idee van historisiteit, oftewel die “gewig” van die verlede in Ricoeur se terminologie. (Du Plooy 2014:526)

Die slotsom waartoe sy kom

is dat die estetiese teks self in die gesprek in en om die literatuur die gang van tyd kan weerstaan, omdat daar in die onbegrensde en onbepaalde van die beeldrykheid van veral gedigte iets van die onbepaalbare aard van die betekenis van menslike belewenis in die werklikheid weerspieël word. (Du Plooy 2014:526)

Soos vorige referente fokus sy op 'n bepaalde faset van Louw se teenwoordigheid in die kanon, in haar geval die kritiese ontvangs van Louw se poësie in resensies in die openbare media en vaktyskrifte en van sy beskouings in enkele akademiese navorsingstudies met klem op die teoretiese en politieke *vooroordede* wat die resepsie van die oeuwe in die kritiek onderlê.

Die Engelse opsomming van die gepubliseerde lesing bied 'n nuttige opsomming van die projek:

In order to determine the value assigned to the work and legacy of Van Wyk Louw a reception study of all the available reviews of Louw's volumes of poetry and his epic, *Raka*, which appeared in academic journals, magazines and newspapers, was undertaken. The reviews cover the period from 1935, when his first volume was published, up to more or less 1965 with reviews of his last volume, *Tristia*. Reviews of collections and reprints up to 1981 were also taken into consideration.

Du Plooy (2014:539) maak nie direkte afleidings oor Louw se digterlike statuut in terme van die kritiese resepsie van sy werk nie; haar opmerking oor die omvang en langdurigheid van die nalewing van Louw se werk in die akademiese domein sluit egter aan by Van Coller en Viljoen se opvattinge betreffende die diachroniese aspek van statuut:

Die gevolgtrekking waartoe mens kom as jy nagaan wat oor Van Wyk Louw se oeuwe geskryf is, is dat hierdie skrywer se nalatenskap steeds op volgehoue wyse onder bespreking kom, hetsy in akademiese werk of in koerantartikels. Latere versamelings van Louw se werk is steeds veelvuldig geresenseer en daar verskyn gereeld nog proefskrifte en verhandelinge oor sy werk en sy standpunte. Tussen 2000 en 2005 het daar in Suid-Afrikaanse akademiese tydskrifte 151 publikasies verskyn wat gedeeltelik of in geheel aan Louw gewy is en tussen 2006 en 2013 281, uiteraard met 'n sterk konsentrasie rondom 2006, wat die honderdjarige herdenking van sy geboortejaar was.

In 'n voetnoot verduidelik Du Plooy (2014:552) dat die syfers bekom is uit 'n aanlyn soektog in inklusiewe databasisse, waarmee sy onder meer die feit onderstreep dat komplekse waarde-

aansprake, in hierdie geval uitsprake oor 'n stabiele posisie in die kanon wat oor tyd heen opgebou is, tans gegrond word op data wat met behulp van aanlyn soektogte in elektroniese databasisse verkry word, en, sou bygevoeg kan word, in gespesialiseerde bronnelyste (of toegewyde bibliografieë) byeengebring word, soos die een wat sy ook aan die einde van die gepubliseerde weergawe van haar lesing toevoeg.

Terugskouend word dit duidelik dat 'n omvattende taksering vandag van 'n komplekse skrywerskap soos Louw s'n 'n groot aantal gekodeerde (gerekordeerde of gepubliseerde) faktore rakende die produksie en resepsie van die oeuvre, en wel oor die langer termyn, moet verreken en daarvoor word toegang tot betroubare data en derhalwe ook tot "gekureerde" bibliografieë en databasisse benodig.

Die toenemende beskikbaarheid van datastelle oor komplekse asimmetriese sosiale netwerkverskynsels waaraan prestige en invloed (statuur en mag) verkleef is, waaronder dokumente soos literêre tekste met 'n bepaalde kulturele waarde in 'n samelewingskonteks, tesame met die programmatuur om onderliggende patrone aan die lig te bring en die verhoudings tussen (fasette van) die verskynsels te karteer, maak dit minstens in beginsel nou moontlik om vroeë oor verskynsels soos literêre nalatenskap te stel wat komplekse verrekening en interpretasie veronderstel of om dan ten minste beter gegronde, meer genuanseerde antwoorde as voorheen op ou vroeë te bied.

Ook in die Afrikaanse konteks word navorsing in die groeiende gedigitaliseerde geesteswetenskappe toenemend anders aangepak as in die lang era van die gedrukte media toe navorsers hoofsaaklik van die kundigheid en toewyding van vakbibliotekaris en hulle eie speurvernuf afhanklik was om bronne op te spoor en die klem in navorsing op (die ontleding en vertolking van) gestruktureerde inhoudes te lê. Senekal (2013, 2014, 2016, 2017), byvoorbeeld, het reeds verskeie steekproewe in dié rigting onderneem met netwerkontledings van die hedendaagse Afrikaanse literêre en spesifiek die poëtiesisteme en van die akademiese verwysings- of vermeldingnetwerke in Afrikaanse literêre vaktydskrifte, hoewel die soort navorsing waarskynlik nog 'n ver pad voor het voordat dit genaturaliseer en as hoofstroompraktyk aanvaar sal kan word.

Een van die hoofredes hiervoor is dat die byeenbring en strukturering van data in die elektroniese era steeds nie 'n eenvoudige taak is nie en navorsers wat hulle op kwantifiseerbare data beroep om waardeuitsprake te ondersteun behoort hierop bedag te wees. Dit wil wel lyk of Senekal (2017:171-172) besig is om met verdrag 'n omvattende databasis vir die Afrikaanse literatuursisteme op te bou, maar dat dit in hierdie stadium nog nie aanspraak kan maak daarop dat dit "volledige" inligting oor al die belangrikste skrywers in Afrikaans bevat nie. Dit bring mee dat navorsers op die terrein hulle vir die afsienbare toekoms nog op algemene soekenjins sal moet verlaat om inligting op te spoor en aan te vul met die oog daarop om hulle eie datastelle saam te stel; volgens sy eie aanduiding doen Senekal dit ook onder meer self met die oog op 'n wiskundige model van die Afrikaanse poëtiesisteme.

Soos reeds in die voorafgaande bespreking aan die lig gekom het, is daar egter bepaalde probleme met die algemene soekenjins wat die meeste literêre navorsers moet gebruik om bronne oor bepaalde onderwerpe op te spoor en ook om waardegekoppelde wetenskaplike afleidings te probeer maak: die eerste het te maak met die kwaliteit van die data in die databasisse en die resultate wat die soekenjins oplewer en die ander met die kwalitatiewe afleidings en veralgemenings wat navorsers dikwels dink hulle aan die hand van die resultate van algemene soektogte kan maak.

Die resultate van elektroniese soektogte is onderworpe aan die formulering van die algoritmes wat die soektogte dryf wat bepaal waar (op watter databasisse) en hoe gesoek en hoe resultate gesif en aangebied word en kan gevolglik nie sonder meer aanvaar word as volledig en ter sake nie soos hier onder geïllustreer word. Voorts kan daar ook nie daarop gereken word dat die resultate wat die soektogte oplewer stabiel en “finaal” is nie, bloot al net omdat die “jongste inligting” oor onderwerpe gedurig bygevoeg en nuwe “ou” inligting (her)ontdek en nuut bygevoeg word. Senekal (2014 en 2016) het reeds by verskillende geleenthede gewaarsku dat elektroniese databasisplatforms soos onder meer die invloedryke Web of Science ontoereikend is wanneer dit kom by die indeksering van Afrikaanse vaktydskrifte en aanbeveel dat wanneer byvoorbeeld “die plaaslike invloed van akademiese publikasies gemeet word, data self saamgestel word” (Senekal 2014:597). In “’n Kwantitatiewe bestekopname van die Afrikaanse literatuurstudie” aan die hand van navorsingsartikels wat tussen 2010 en 2014 in *Stilet* verskyn het waarsku Senekal (2016) weer met verwysing na sy vroeëre studie:

Boonop is daar die vraag oor of verwysingsdatabasisse volledig is. Veral die geesteswetenskappe is ondervertegenwoordig op die Web of Science (WoS) se databasis, en taal speel ook ’n groot rol (MacRoberts en MacRoberts 1989:346; Phelan 1999:127; Moed 2009:14). Senekal (2014:603) voer aan:

Verwysingsdata wat deur hierdie databasisse verkry word, is dus in die reël só onvolledig dat dit nie bruikbaar is vir ontledings van verwysingsnetwerke in Afrikaans nie, en geen verwysingsontleding wat alleenlik op hierdie databasisse steun, kan dus tot geldige gevolgtrekkings kom nie.

Om hierdie probleem die hoof te bied, word die navorser wat ’n verwysingsontleding in Afrikaans onderneem genoop om self die verwysingsdata saam te stel, na te gaan vir inkonsekwentheid, ensovoorts.

Dieselfde waarskuwing geld sekerlik ook studies wat onderneem word met die oog op die “taksering” van die statuur van Afrikaanse skrywers binne die Afrikaanse kulturele konteks of kanon en nie noodwendig eens steun op WoS nie, maar op ander supermultidataplatforms soos byvoorbeeld *Academic Search Ultimate* steun om datastelle op te stel.

In die lig van die besef dat die beskikbaarheid van elektroniese databasisse nie sonder voorbehoud die panasee is wat navorsers wat met groot data werk sou reken nie, wil ek aan die hand van enkele voorbeelde met betrekking tot die opstel van ’n NP van Wyk Louw-bibliografie kortliks die aandag op enkele tans nog tipiese probleme vestig.

In die eerste plek dan die feit dat die databasisse wat vir inligtingsinsameling oor vakkundige artikels gebruik word, in baie gevalle nog onvolledig is soos Senekal ook opmerk. Soektogte op die databasisse van langlopende vaktydskrifte vir/oor die Afrikaanse letterkunde stuit byvoorbeeld voor die voet op verskillende datums waarop artikelindekse begin, gewoonlik iewers in die laaste dekades van die twintigste eeu – dus twintig of dertig jaar ná Van Wyk Louw se dood eers. In die geval van die invloedryke literêre vaktydskrif *Standpunte*, wat deur die twee Louw-broers begin is, ontbreek ’n elektroniese databasis en indeks tans nog en moet inligting langs omweë bekom word, en in die argief van *Tydskrif vir Letterkunde* op *Internet Archive* ontbreek ’n aantal van die vroeë uitgawes, terwyl ander inkorrekt geïndekseer is. In die geval van media-berigte, algemene artikels en onderhoude oor en met skrywers en resensies van hulle werk wat via SA Media bereik kan word, is materiaal op dié tydstip net tot so ver

terug as 1977 elektronies geïndekseer en geredelik bekombaar. Inligting oor ouer skrywers soos Louw moet derhalwe met soektogte by onder meer NALN en handsoektogte op die ou manier in die bibliografieë van boeke en artikels of internetbibliografieë aangevul word. Enigeen wat, by wyse van voorbeeld, eerstehands meer oor die verloop van die polemieë in 1966–1967 rondom *Die pluimsaad waai ver* in die media te wete wil kom, moet dus weet dat die bibliografie van ’n vroeë opstel van JC Steyn (1990) nog steeds die volledigste dokumentasie daarvan is.

In die tweede plek is selfs die indekse van verhandelings en proefskrifte en geregistreerde navorsingsprojekte vir niegraaddoeleindes nog nie noodwendig volledig nie soos ’n soektog na ’n spesifieke verhandeling wat onder my aandag gebring is (oor die konkretisasies van Van Wyk Louw se *Alleenspraak*) aantoon. ’n Soektog in ’n indeks van verhandelings en proefskrifte oor Louw se werk wat oorspronklik in Junie 2018 uit die NRF Nexus-databasis saamgestel is lewer byvoorbeeld niks op nie en so ook nie ’n nuwe soektog daarna in Februarie 2019 op die NRF se webtuiste nie. ’n Direkte soektog by <http://nrfnexus.nrf.ac.za> later lewer wel 78 projekte oor Louw op, waaronder 63 met sy naam eksplisiet in die titel, maar niks met *Alleenspraak* nie en ook niks oor Louw met BJ Odendaal as outeur nie. ’n Verdere soektog, dié keer by <http://stardata.nrf.ac.za> met net “*Alleenspraak*” as soekterm, is uiteindelik toe wel suksesvol – toeligtig by die NRF-inligtingsportaal oor verhandelings en proefskrifte verduidelik dat die Nexus-databasis “nou ook” inligting insluit van die samevattende katalogus van verhandelings en proefskrifte wat voorheen deur die biblioteek van die voormalige Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys bygehou is. Dit kom dus voor of die integrasie van die *Union Catalogue of Theses and Dissertations* (UCTD) by die Nexus-databasis van verhandelings en proefskrifte die betrokke verhandeling sedert die oorspronklike soektogte opspoorbaar gemaak het sodat soekenjins wat soektogte oor verskillende databasisse heen moontlik maak en koördineer die verhandeling gevolglik nou ook by ander portale soos *OCLC WorldCat*, *Academic Onefile* en *Africa-Wide* raaksien. Die Louw-navorsers wat weet waar die studie voltooi is, kan nou verder gaan en die katalogus van die Sasol-biblioteek van die Vrystaatse Universiteit aanlyn raadpleeg waar hy of sy sal sien dat daar ’n enkele eksemplaar onder die outeursnaam Bernardus Johannes of BJ Odendaal op die rakke beskikbaar is.

In die derde plek, aan die ander kant van die spektrum, lewer platformsoektogte van verskillende databasisse in baie gevalle soos genoem presiese veelvoude van dieselfde bron op wat agterna verder gesif moet word. ’n Enkele, klein voorbeeld van ’n groot probleem: ’n gefokusde soektog by *Newsbank* na “Van Wyk Louw” vir die maand van sy eeufeeshedenking (Junie 2006) lewer byvoorbeeld 30 resultate op, waarvan egter slegs sowat die helfte unieke items is. En boonop moet die navorser ook daarop bedag wees dat die media etlike jare reeds onderhoude met skrywers en resensies en algemene artikels oor hulle werk in meerdere koerante van ’n uitgewersgroep publiseer en afsonderlik indekseer, wat beteken dat resultate van soektogte op SA Media hierdie inligting tegnies herhaal.

In die vierde plek is resultate wat elektroniese soektogte oplewer dikwels onstabiel en afhange van die soekenjin onderworpe aan soekalgoritmes wat nie noodwendig volgens gestandaardiseerde reëls werk nie wat veroorsaak dat navorsers meermale aansprake met onverwante data ondersteun. Ek het vroeër byvoorbeeld verwys na die 771 verwysings na Louw wat *Sabinet: African Journals* (in Maart 2020) in ’n soektog na “Van Wyk Louw” opgelewer het en ook na ’n aanspraak van Du Plooy (aanhaling hier bo) dat daar in die tydperk 2000–2013 ’n totaal van 432 artikels in akademiese vaktydskrifte oor Louw verskyn het wat op die oog af bewys is van die volgehoue belangstelling in hom as skrywer en denker. Dié getalle het my aandag getrek omdat my eie voorlopige ondersoek in Junie 2018 vir die hele

75-jaartydperk 1945–2018 altesaam 200 akademiese artikels oor Louw in vaktydskrifte opgelewer het. ’n Kontrole-soektog aan die hand van verskeie parameters (in Maart 2020) op *Sabinet: African Journals* vir die tydperk 2000–2013 het die volgende resultate aangetoon:

1. Met “Van Wyk Louw” in al die velde: 477 (sluit artikels in waarin Van Wyk Louw die fokus is; artikels waarin sy insigte betrek word op ander onderwerpe; maar ook stukke waarin sy naam, byna terloops, vermeld word)
2. in die koers van ’n argument met ’n ander fokus; soms selfs stukke waarin hy glad nie ter sprake is nie, maar ’n ander “Louw”)
3. Met “Van Wyk Louw” in die titel: 40 (artikels met Louw as fokus)
4. Met “Van Wyk Louw” in die opsomming: 69 (sluit ook artikels in met ’n opvatting of uitspraak van Louw as uitgangs- of aansluitingspunt, maar wat oor ’n ander onderwerp handel)
5. Met “Van Wyk Louw” in die titel of opsomming: 74 (artikels met Louw se insigte en woorde as fokus of as aanleiding, anker of vertrekpunt.)

Wat hieruit behoort te blyk is dat behoorlik-saamgestelde skrywersbibliografieë ’n belangrike bydrae kan lewer om “skoon” datastelle beskikbaar te stel met die oog op die taksering van skrywers se posisie in die kanon. Die waarde van studies waarin waardeuitsprake op grond van statistiese gegewens gemaak word berus in die eerste plek op die ondubbelsinnigheid van die statistiek en in die tweede op die geloofwaardige vertolking daarvan, met die eerste wat ’n voorwaarde is vir die tweede. Die waarde van toegewyde bronnelyste met die oog op sodanige studies berus gevolglik op die kwaliteit van die inligting wat daarin opgeneem word. ’n Eenvoudige reël om die akkuraatheid van datastelle te verseker, is om seker te maak dat ’n enkele toepaslike verwysing net een keer getel word, al verskyn dit op verskillende plekke. Dit geld byvoorbeeld ’n boekresensie deur ’n resensent wat in verskillende koerante onder verskillende opskrifte kan verskyn: hoewel die bibliografiese of verwysingsbesonderhede verskil, bly dit ’n enkele inligtingsbron, maar dit is nie iets wat ’n elektroniese soekenjin noodwendig sal optel nie. Dieselfde geld ook in gevalle waar dieselfde inligting op verskillende plekke gepubliseer word, soos byvoorbeeld in die geval van Luc Renders se NP van Wyk Louw-gedenklesing in 2002. Die lesing is daarna in dieselfde jaar op (*Ou-)*LitNet geplaas. Voorts het dit in Nederlands in 2004 in *Voortgang* verskyn. Daarná is dit in 2006 in die tweede bundel NP van Wyk Louw-gedenklesings opgeneem (Burger 2006), waarna dit in 2007 op *LitNet Akademies* herpubliseer is. Verskeie plekke van publikasie, verskillende tale, maar dieselfde inligting. En dit geld verder ook opstelle wat aanvanklik in vaktydskrifte verskyn en mettertyd in versamelbundels van die betrokke akademiese skrywer se navorsing opgeneem word: vir statistiese doeleindes bly dit ’n enkele bron.

Dit behoort ten slotte dus duidelik te wees dat herhalings wat as sodanig aangedui word die waarde van toegewyde gedrukte bibliografieë vir navorsing kan verhoog. Galloway en Roux se bibliografie (in Galloway 2019:375,391) doen dit byvoorbeeld by wyse van voetnootverduidelikings aan die begin van tersaaklike afdelings.

Skrywersbibliografieë wat gereeld bygehou en gekontroleer word kán dus die grondslag vir gespesialiseerde elektroniese databasisse vorm waaruit datastelle met die oog op verdere bewerking onttrek kan word. Hoe ’n spesifieke datastel daar sal uitsien sal afhang van die vraag wat die navorsing moet beantwoord. ’n Datastel om ’n skrywer se *posisie* in die literêre sisteem of kanon te bepaal sal anders daar uitsien as ’n datastel om sy of haar *invloed* (of

postuur, om ’n term wat Louise Viljoen ingevoer het te gebruik; waaroor hierna meer gedurende ’n bepaalde periode vas te stel of ’n datastel om sy of haar *statuur* te peil.

Uit die bespreking hier bo blyk dit dat literatuurkritici merendeels aanvaar dat die taksering van ’n skrywerskap, oftewel die *statuur* en plek van ’n skrywer en sy of haar oeuvre in die kanon, ’n komplekse aangeleentheid is waarby, benewens die skrywer se uitset, kreatief en beskoulik, ’n verskeidenheid ander faktore in die produksie en resepsie daarvan in ag geneem moet word, waaruit ’n beeld na vore kom waaraan weliswaar met die verloop van tyd op verskillende maniere toegevoeg of weggeneem kan word deur uiteenlopende historiese faktore en belanghebbendes (van uitgewers af tot akademici, kritici, geskiedskrywers en ander), maar wat nogtans ’n stabiele kern veronderstel wat grotendeels deur die skrywer se kreatiewe en beskoulike uitset plus alles wat kumulatief oor die jare daarvoor geskryf en/of ten tonele gevoer is, tot stand kom, met die klem besmoontlik op die kreatiewe en akademiese aspekte daarvan.

Galloway en Roux se bibliografie gee ’n goeie aanduiding van hoe ’n skrywersbibliografie saamgestel kan word om die permanente aspekte van so ’n skrywersbeeld na vore te bring. Die bibliografie lys Breytenbach se kreatiewe uitset onder die opskrif “Oorspronklike en vertaalde bronne” met subafdelings vir oorspronklike boeke en vertalings volgens die land waar dit verskyn het (Suid-Afrika, Nederland, Brittanje, Amerika, Kanada) plus ’n aparte subafdeling vir “Uitgawes in ander tale” (van Baskies tot Sweeds), wat met ’n oogopslag ’n beeld gee van die mate waarin Breytenbach se *statuur* as skrywer nie tot Suid-Afrika beperk is nie (in Galloway 2019:344-357). In die geval van Louw sou ’n indeling van die kreatiewe uitset in genres plus bloemesings en vertalings waarskynlik sin maak. Onder die kategorie “Sekondêre bronne” maak Galloway en Roux onder meer vir die volgende bekende subafdelings voorsiening: “Boeke”, “Verhandelings en proefskrifte” en “Artikels in vaktydskrifte/literêre tydskrifte”. In die geval van Louw sou ’n verdere subafdeling vir die vyftig plus NP van Wyk Louw-gedenklesings bygevoeg kan word.

PRIMÊRE BRONNE (KREATIEWE UITSET)	SEKONDÊRE BRONNE (AKADEMIESE RESPONSE)
Poësie	<i>Navorsingsgerig:</i>
Dramas en hoorspele	Artikels en resensie-essays in vaktydskrifte
Beskoulike prosa	Verhandelings en proefskrifte
Bloemesings en versamelde werke	NP van Wyk Louw-lesings
Vertalings	Kongresreferate
	Boeke en literatuurgeskiedenis
	<i>Opvoedkundig gerig:</i>
	Studiegidse en kurrikula
	Algemene bloemesings
	Vermeldings in vaktydskrifte

Galloway en Roux se bibliografie bevat verder ook nog ’n ekstra kategorie, “Ander oorspronklike publikasies”, waaronder “Openbare redes” en “Artikels, essays, berigte, briewe en ander tekste” ressorteer asook enkele addisionele subafdelings onder die sekondêre bronne: “Resensies”, waaronder resensies oor Breytenbach se uitset per publikasie gelys word wat met ’n oogopslag ’n idee gee van sowel die omvang van sy oeuvre as die ontvangs daarvan in die openbare media plus “Onderhoude” en “Berigte en artikels in koerante en algemene tydskrifte”. In sowel Breytenbach as Louw se geval sou ’n subafdeling vir polemieke waarskynlik sinvol bygevoeg kon word.

PRIMÊRE BRONNE (ANDER KREATIEWE EN OORSPRONKLIKE UITSETTE)	SEKONDÊRE BRONNE (MEDIA- OF OPENBARE RESPONSE)
Opvoerings van dramas en hoorspele Kreatiewe response, verwerkings en aanpassings deur ander kunstenaars en in ander genres en media Openbare redes Artikels, essays, berigte, briewe en ander tekste	Resensies in die media Onderhoude in die media Berigte en artikels in die media Polemieke Ander vermeldings in die media

Die afdelings en subafdelings direk hier bo bring ’n aparte aspek van die statuur van skrywers soos Louw en Breitenbach na vore, te wete hulle openbare beeld. Die aanvaarding van ’n stabiele kern, sover dit ’n skrywer se statuur aangaan ontken met ander woorde nie dat daar ook aspekte van statuur is wat aan wisselvallige eksterne kragte onderworpe is nie soos reeds vroeër in die bespreking duidelik begin raak het. Die manier waarop ’n skrywer van tyd tot tyd byvoorbeeld deur resensies, onderhoude, berigte, artikels, polemieke en ander vermeldings in die media in die openbare oog gehou word speel ’n belangrike rol hierin.

Dit is vir hierdie openbare aspek oftewel sosiale konteks van ’n skrywerskap soos dit in openbare optredes en verskillende tipes vermeldings in die media na vore kom wat ek Louise Viljoen se term *postuur* wil aanpas en in onderskeid van die term *statuur* gebruik (ten spyte daarvan dat die postuur of openbare beeld van ’n skrywer waarskynlik tot die statuur bydra soos betreklik algemeen geargumenteer word). Viljoen (2019:52), in ’n artikel oor Antjie Krog as kulturele bemiddelaar, beroep haar in hierdie verband op Meizoz (2010:84-6), wat *postuur* omskryf as die openbare selfbeeld of *persona* wat skrywers met hulle gedrag en diskoers (in ’n interaktiewe proses saam met bemiddelaars soos joernaliste, kritici,⁶ uitgewers en biograwe) skep waardeur hulle vir hulself na gelang van die situasie ’n (derhalwe veranderlike) posisie in die literêre veld merk. In die lig hiervan verdien die “versigbaring” van die openbare beeld van die skrywer op die manier wat in die tabel hier bo voorgestel word derhalwe ook ’n plek in ’n skrywersbibliografie.

Ter samevatting kan ons na aanleiding van die beskouings wat bespreek is die standpunt waag dat ’n skrywer se statuur en invloed in die literêre en kulturele kanon vir die doeleindes van die opstel van ’n skrywersbibliografie deur drie tweekantige faktore bepaal word, te wete die kreatiewe, akademiese (formeel-beskoulike) en openbare produksie en ontvangs van die skrywerskap, met die eersgenoemde aspek die kern en afsetpunt van ’n dinamiese verbintenis met beide die formele en die openbare sfere wat oor ’n lang verloop opgebou en onderhou word en by tye ook die grense tussen daardie fasette uitdaag en laat vervaag. In ’n skrywersbibliografie kan hierdie fasette in reliëf geplaas word aan die hand van die kategorieë en subafdelings wat hier bo voorgestel is, wat dit vir navorsers moontlik sal maak om datastelle daaruit op te stel om die statuur en die lotgevalle van die skrywer se postuur oor tyd te karteer.

⁶ In hierdie geval sou ek Meizoz se “kritici” met “resensente” vervang om die funksieverskil tussen akademiese kritiek en resensies vir openbare konsumpsie en die openbare beeld van die skrywer te beklemtoon.

Wanneer dit kom by die bepaling van die *plek* van die skrywer in die kanon gaan dit om 'n rangordening van verskillende skrywers aan die hand van die kategorieë wat hier bo uiteengesit is, wat verg dat soortgelyke, vergelykbare datastelle vir al die skrywers wat betrek word, moet bestaan. In die afwesigheid van vergelykbare data kan sodanige rangordenings ten beste net 'n goed nagevorsde spekulاسie wees, maar soms 'n openbare tentoonstelling van gesetelde vooroordele.

Uit die standpunte van die kritici in hierdie bespreking is verskeie name van topskrywers genoem en verskillende rangordenings sydelings voorgestel, tesame met uiteenlopende motiverings daarvoor, dog meestal tentatief en versigtig geformuleer. Deur Viljoen (2008; aanhaling hier bo) is ook Van Coller (2004:12) se rangordening van die prominentste Afrikaanse skrywers (vroeg in die nuwe eeu) aan die hand van die aantal vermeldings van hulle name in die registers van verskillende literatuurgeskiedenis betrek. Die vraag wat hier in die lig van die bespreking tot dusver ontstaan is of veralgemenings oor die (verandering van) posisie van individuele skrywers in die kanon op grond van sodanige beperkte vermeldings nog geregverdig kan word – op die minste moet sulke vermeldings dalk eerder kumulatief beoordeel word ter ondersteuning van die idee van die stabiele kern van 'n skrywer se statuur.

Statisties ondersteunde navorsing om die kontoere van die Afrikaanse literêre kanon te trek staan nog betreklik aan die begin, maar goeie skrywersbibliografieë en geïntegreerde elektroniese databasisse wat daaruit opgestel kan word lyk onontbeerlik vir die proses.

Ten slotte dalk ook net 'n waarskuwing oor die gebruik van netwerkanalises. Ek het hier bo daarna verwys dat die manier waarop navorsingsvrae oor statuur, postuur en plek in die kanon geformuleer word die prosesse rig; dit bepaal ook watter afleidings na aanleiding van die ontledings gemaak kan word. Hoe prekêr byvoorbeeld veralgemenings op grond van beperkte datastelle kan wees, blyk uit 'n studie van Senekal (2016:87) waarin hy aan die hand van 'n ontleding van die bronnelyste van navorsingsartikels in die periode 2010–2014 in *Stilet* die volgende veralgemening oor Antjie Krog se prominensie in die Afrikaanse letterkunde maak:

Krog is dus nie alleen die digter wat die meeste bestudeer is binne die hedendaagse Afrikaanse poësisistiem nie (Senekal 2013:111), maar ook kan met behulp van 'n verwysingsontleding aangetoon word dat sy tans die dominante skrywer binne die Afrikaanse letterkunde oor die algemeen is (ten minste wat betref artikels wat in *Stilet* gepubliseer is).

Die resultate van die verwysingsanalise toon dat Krog se naam verreweg die meeste in die bronnelyste van die periode verskyn: 'n totaal van 71 keer, terwyl die verwysings na die vyftien ander skrywers op die lys tussen 13 en 6 wissel. Op die lys van 16 literêre werke waarna die meeste in die bronnelyste verwys word, verskyn 9 van Krog. 'n Nadere ondersoek toon egter dat tydens dié tydperk *Stilet* in 2011 'n hele uitgawe met 10 artikels aan Krog se werk gewy het, iets wat die ander skrywers op die lys nie te beurt geval het nie en wat die anomalie verklaar. Indien die bronnelyste van artikels in *Tydskrif vir Letterkunde* ook betrek sou word en die periode aangepas word na 2009–2014, sal 'n soortgelyke uitskietsyfer vir Breytenbach opduik, met 'n verjaardagnommer in 2009 wat aan hom opgedra is. En sou *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* bygevoeg word en die vyfjaarperiode verskuif word na 2006–2011 sal ook die eeufeesherdenkingsnommer vir Van Wyk Louw bykom. Met drie spesiale nommers in die datastel sou die rangordening van die skrywers aansienlik anders daar uitgesien het. Hiermee word nie ontken dat Krog 'n toonaangewende figuur in die literêre kanon is nie soos hier onder blyk. In die afwesigheid van 'n volledige datastel kan ek ook niks meer doen as

om 'n sterk vermoede te deel nie. Die vraag wat ek stel is hoe sou die posisie van ses van die sterkste figure in die kanon van die Afrikaanse letterkunde lyk net geoordeel aan hoeveel akademiese studies aan hulle gewy is oor 'n tydperk van sowat 25 jaar en hoeveel vermeldings hulle oor sowat vier dekades in die media ontvang het (die res van die werk plus verfyning van die statistiek is vir toekomstige studies). Gegee al die beperkinge van die databasisse wat ek in hierdie bydrae bespreek het, wil dit hier onder tog lyk of Van Wyk Louw vyftig jaar ná sy dood steeds sterk staan in die Afrikaanse literêre kanon.⁷

OPGESTEL: 28 03 2020 SABINET AFRICAN JOURNALS VERMELDINGS:				NRF:		SA MEDIA:	
SKRYWER	ALLE VELDE (sedert 1990s)	TITEL (ibid.)	OPSOMMING (ibid.)	TITEL of OPSOMMING	VERHANDELINGS & PROEFSKRIFTE	ALLE VERMELDINGS (sedert 1977)	
André P. Brink	348	43	54	70	36	1804	
Breyten Breytenbach	492	39	71	74	46	1867	
Antjie Krog	615	58	99	106	32	1885	
VAN WYK LOUW	771	46	87	93	76	2701	
D.J. Opperman	264	9	22	22	30	502	
Marlene v. Niekerk	301	45	55	61	11	641	

BIBLIOGRAFIE

- Brink, André P. 2003. Van Wyk Louw en die idee van vernuwing. Johannesburg: Randse Afrikaanse Universiteit. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing] Opgeneem in: Burger (2006:433-446).
- Burger, W. (red.). 2006. *Die oop gesprek: N.P. van Wyk Louw-gedenklesings*. Pretoria: LAPA.
- Du Plooy, Heilna. 2014. Die beeld is duursamer as die begrip. *LitNet Akademies*, 11(2):526-552.
- Galloway, Francis en Alwyn Roux. 2019. Uitgesoekte bibliografie. In Galloway, Francis (red.). *Breyten Breytenbach: Woordenar woordnar: 'n Huldiging*. Pretoria: Protea Boekhuis, pp. 344-408.
- Gilimoe, Hermann. 2001. Die waagstuk van Afrikaans: Die onontwykbare Van Wyk Louw. Johannesburg: Randse Afrikaanse Universiteit. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing]. Opgeneem in: Burger (2006:380-409).
- Grové, A.P. 1997. 'n Skat van poësie in een band byeengebring. *Beeld*, 8 Des. 1997, p. 10.
- Hambidge, Joan. 1997. 'Poskaarte' wil die stilte na kolos verbreek. *Beeld*, 9 Des. 1997, p. 5.
- Kannemeyer, J.C. 2004. *Ek ken jou goed genoeg – Die briedewisseling tussen N.P. van Wyk Louw en W.E.G. Louw 1936–1939*. Pretoria: Protea Boekhuis.
- Kapp, Tertius. 2015. "met bier en bloed en dans en trom": Afrikaanse kunstefeeste en N.P. van Wyk Louw se kultuurkritiek. Johannesburg: Universiteit van Johannesburg. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing]
- Kapp, Tertius. 2016. "met bier en bloed en dans en trom". [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing] <https://www.litnet.co.za/met-bier-en-bloed-en-dans-en-trom/> [27 Maart 2020]
- Krog, Antjie. 2004. Die beautiful woorde van Van Wyk Louw. Johannesburg: Randse Afrikaanse Universiteit. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing] Opgeneem in: Burger (2006:447-464).
- Olivier, G. 2006. Mag en skoonheid in die poësie van N.P. van Wyk Louw. Johannesburg: Universiteit van Johannesburg. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing]
- Olivier, G. 2008. *Tristia* in dialoog met N.P. van Wyk Louw se oeuvre. *Tydskrif vir Literatuurwetenskap*, 24(2):45-70.
- Renders, Luc. 2002. Die dramatiese werk van N.P. van Wyk Louw: met volk-wees as inspirasie. Johannesburg: Randse Afrikaanse Universiteit. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing]. Opgeneem in: Burger (2006:410-432).

⁷ Die getal proefskrifte en verhandelings oor Louw se oeuvre het in April 2020 op 103 te staan gekom ná verdere soektogte op internasionale databasisse.

- Renders, Luc. 2004. De drama's en luisterspelen van N.P. van Wyk Louw: met volkswording en volkzinnig als inspiratie. *Voortgang*. 22:275-300. https://www.dbnl.org/tekst/_voo004200401_01/_voo004200401_01_0011.php.
- Renders, Luc. 2007. Die dramatiese werk van NP van Wyk Louw: met volk-wees as inspirasie 2002 *LitNet Akademies*. <https://www.litnet.co.za/die-dramatiese-werk-van-np-van-wyk-louw-met-volk-wees-as-inspirasie-2002/>
- Sanders, Mark. 2005. "In die bus afgeluister": The intellectual in the city. Johannesburg: Randse Afrikaanse Universiteit. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing]. Opgeneem in: Burger (2006:465-481).
- Senekal, B.A. 2013. 'n Netwerkontleding van die Afrikaanse poësie netwerk vanaf 2000 tot 2012. *Stilet*, 25(2):99-124.
- Senekal, B.A. 2014. Die intellektuele struktuur van die Afrikaanse letterkunde: 'n Verwysingsontleding van artikels in die Afrikaanse letterkunde met behulp van netwerkanalise. *LitNet Akademies*, 11(2):597-619.
- Senekal, B.A. 2016. 'n Kwantitatiewe bestekopname van die Afrikaanse literatuurstudie met spesifieke verwysing na *Stilet* (2010-2014). *Stilet: Tydskrif van die Afrikaanse Letterkundevereniging*, 28(2):70-94.
- Senekal, B.A. 2017. Die hedendaagse Afrikaanse poësie sisteem: Op soek na die mees verteenwoordigende wiskundige model van die rolspelerverhoudings daarin. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 57(1):168-185.
- Steyn, J.C. 1990. Die Pluimsaad-polemiek. *South African Journal of Cultural History*, 4(2):75-87.
- Steyn, J.C. 1998. *Van Wyk Louw: 'n Lewensverhaal 1 en 2*. Kaapstad: Tafelberg Uitgewers.
- Steyn, J.C. 2020. NP van Wyk Louw (1906–1970). *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 60(2):282-301.
- Van Coller, H.P. (red.). 1998. *Perspektief en Profiel Deel 1*. Pretoria: J.L. van Schaik-Uitgewers.
- Van Coller, H.P. (red.). 1999. *Perspektief en Profiel Deel 2*. Pretoria: J.L. van Schaik-Uitgewers.
- Van Coller, H.P. 2004. Is Leroux 'n vergete skrywer? *Stilet: Tydskrif van die Afrikaanse Letterkundevereniging*, 16(1):1-31.
- Van Coller, H.P. (red.). 2006. *Perspektief en Profiel Deel 3*. Pretoria: J.L. van Schaik-Uitgewers.
- Van Vuuren, Helize. 2006. Tussen "Grense" en "Groot ode". 'n Klein essay oor die poësie van N.P. Van Wyk Louw (1906–1970). Johannesburg: Universiteit van Johannesburg. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing].
- Van Vuuren, Helize. 2006. Tussen "Grense" en "Groot ode". 'n Klein essay oor die poësie van N.P. Van Wyk Louw (1906–1970). *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 46(3):279-290.
- Viljoen, L. 2007. Digterlike gesprekke met Van Wyk Louw. Johannesburg: Universiteit van Johannesburg. [N.P. van Wyk Louw-gedenklesing]
- Viljoen, L. 2008. Digterlike gesprekke met Van Wyk Louw. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 48(3):267-291.
- Viljoen, L. 2019. Antjie Krog as kulturele bemiddelaar: aspekte van haar skrywerspostuur in die Lae Lande. *LitNet Akademies*, 16(2):47-78.

